Un pinten de fier din sec. IV p. Chr. descoperit la Lipoveni*

CZU: 904-034.1″-03″:902.2(478)

Sergiu MATVEEV, Vlad VORNIC, Tudor BRANIȘTE

Pintenii se numără printre piesele arheologice întâlnite extrem de rar în cursul cercetărilor de teren. Acest tip de accesoriu al echipamentului călăreților, grație unei descoperiri arheologice spectaculoase de la Mana (r-nul Orhei), este documentat pentru prima dată în spațiul pruto-nistrean în a doua jumătate a secolului I a. Chr., fiind pus în legătură cu migrația bastarnilor. Următoarea descoperire de pinteni, datată la hotarul dintre sec. III și sec. IV p. Chr., este cunoscută la Budești (mun. Chișinău) și ține de prezența triburilor vechi germanice ale goților în cadrul culturii Sântana de Mureș-Černjahov. Ultimele descoperiri de pinteni sunt atestate la Alcedar (r-nul Orhei) (sec. X-XI) și Hansca (r-nul Ialoveni) (sec. XII-XIII), piesa de la Alcedar fiind pusă în legătură tipologică cu pintenii similari din lumea scandinavă.

În vara anului 2021 echipa mixtă a Universității de Stat din Moldova și a Agenției Naționale Arheologice a continuat cercetările arheologice de salvare la situl stratificat *Lipoveni II – La Nisipărie*. Drept rezultat, au fost descoperite vestigii arheologice importante, datate din diferite perioade. Printre piesele de inventar se evidențiază un pinten de fier (fig. 1), găsit în stratul de cultură la adâncimea de cca 0,5 m.

Pintenul de la Lipoveni are forma unui semicerc cu diametrul de 7,1 cm, fiind lucrat dintr-o bară de fier, rotunjită în partea exterioară, cu lățimea de 1,1 cm în partea centrală și de 0,3 cm la capete, și cu grosimea de 0,3 cm. La ambele capete, piesa este prevăzută cu câte o proeminență cu diametrul de 0,4 cm. În partea centrală, pintenul are un cârlig dintr-o bară circulară, cu înălțimea de 1 cm și diametrul de 0,25-0,45 cm, și un ghimpe prins prin sudare, cu diametrul la bază de 0,6 cm și lungimea de 1,5 cm. Sub ghimpe, bara pintenului are un sector proeminent, cu lățimea de 0,9 cm și înălțimea de 0,15 cm.

* Cercetare realizată în cadrul proiectului 20.80009.1606.14 „Patrimoniul arheologic din epoca fierului în regiunea Nistrului Mijlociu și bazinul râului Cogâlnic: cercetare interdisciplinară și valorificare științifică”.

Acest tip de piesă de echipament militar este relativ bine cunoscut în mediul germanic de la începutul marii migrații a popoarelor, iar varianta dotată cu cârlig și ghimpe sudat este caracteristică pentru începutul sec. IV p. Chr. Datarea respectivă se include perfect în limitele cronologice oferite de alte artefacte descoperite anterior în așezarea de tip Sântana de Mureș-Černjahov de la Lipoveni, precum fibule sau amfore romane de import. Astfel, pintenul de fier de la Lipoveni, după artefactul similar de la Budești, este a doua descoperire de acest fel din mediul culturii Sântana de Mureș-Černjahov din interfluviul Prut-Nistru și a șasea piesă de acest fel datată în intervalul cronologic dintre sec. I a. Chr. și sec. XII p. Chr. După toate probabilitățile, toate aceste piese de harnașament sunt legate de unele deplasări de populație nordică, germanică sau scandinavă, care, presupunem, au și adus acest tip de artefacte în spațiul pruto-nistrean.

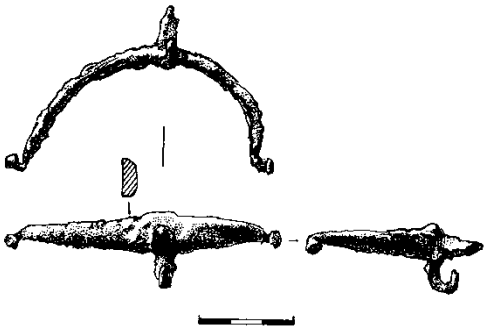

Fig. 1. *Lipoveni II - La Nisipărie*. Pinten din fier.